

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДОНБАСУ. ВІД ВІЙНИ ДО МИРУ

(тези вступного слова)

Я. А. Жаліло , д. е. н., с. н. с., заслуж. економіст України,
заступник директора – керівник центру економічних і соціальних
досліджень Національного інституту стратегічних досліджень

Трагічний довготривалий військовий конфлікт на Донбасі має бути завершений – в цьому немає сумнівів. Проте для цього замало припинити вогонь. Замало навіть відновити контроль над кордоном з Росією та конституційний порядок в усьому регіоні.

Потрібне формулювання нових смислів, які побудують нову ідентичність регіональної спільноти взамін зруйнованої. Культурно-етнічні смисли не можуть відігравати визначальну роль, бо минула ідентичність не мала культурно-етнічного базису. Нова регіональна ідентичність повинна мати функціонально-економічну природу – формуватись на основі оптимальних умов для консолідації та реалізації ресурсів регіону – людських, природних, техногенних. У такому форматі ідентичності потужна роль належить корпоративним суб'єктам – тому вона формуватиметься у полі впливу їхніх корпоративних інтересів.

Має бути побудована модель суспільства, в т.ч. економіки, яка ляже в основу нової консолідації.

Повернути як було – неможливо. Стара модель зруйнувала сама себе. Залишити, як є – безперспективно. Бо не вирішується завдання реконсолідації та заморожуються чинники, що лежать в основі конфлікту. Треба визначитись, як має бути – яка структурна модернізація необхідна регіону, щоб побудувати підґрунтя реконсолідації – та реінтеграції в масштабах країни.

Така модель насамперед необхідна для реалізації на підконтрольних територіях, які опинились у стані структурного та гуманітарного шоку. Має будуватись нова цілісність Донбасу – без окупованих територій – і водночас треба створювати базису для наступної реінтеграції непідконтрольних сьогодні територій після їх деокупації. Контрольований Україною Донбас сьогодні має стати «вітриною», що демонструватиме нові шляхи і можливості розвитку регіону зі старою промисловістю.

Нова модель має поєднувати ефективне використання наявного економічного потенціалу, синергію міжсекторальних та міжрегіональних зв'язків, залучення

міжнародних інвесторів. Містити бачення майбутнього місця Донбасу в національній економіці – що обґрунтовуватиме загальнонаціональну політику щодо відродження регіону.

Нова модель має передбачати формування нових центрів та нових секторів промисловості, подолання логістичних обмежень та відновлення інфраструктурної цілісності контрольованої території, забезпечення належного рівня надання освітніх, медичних та соціальних послуг ВПО, а особливо - на територіях, прилеглих до зони конфлікту, реалізацію відповідної інформаційної та комунікаційної політики, побудованої на формуванні спільних цінностей.

На основі широкого інклюзивного діалогу необхідно сформувати відповідну «дорожню карту», яка має бути широко оприлюднена та роз'яснена населенню регіону, в тому числі – окупованих та непідконтрольних Україні територій. Спеціальної уваги потребують заходи щодо превентивного опрацювання вирішення потенційних конфліктів, що будуть пов'язані з майбутньою деокупацією.

Відродити регіон такого масштабу можливо лише ресурсами міжнародного рівня. Тому перспектива структурної адаптації Донбасу – лише в умовах відкритості економіки, розвитку України в європейському просторі.

Відновленню інвестиційної привабливості належить пріоритетна роль – і її треба відбудовувати найпершим чином.

Можливість посилення інвестиційної привабливості – в організації низки пілотних проектів структурної модернізації, які можуть стати об'єктами залучення до регіону інвестицій, включаючи іноземні, а також коштів технічної допомоги. Йдеться про проекти у сферах заохочення розвитку підприємництва, розбудови аграрного сектору на засадах євростандартів, енергоефективної модернізації, подолання екологічних ризиків традиційної промисловості тощо.

У співпраці з міжнародною спільнотою може бути ініційоване створення Фонду консорціумного фінансування під міжнародним контролем для інвестування проектів розбудови транспортної, енергетичної, комунальної, соціальної інфраструктури, логістики та реабілітації депресивних територій.

Отже, щоб завершити конфлікт, має бути сформоване бачення миру. Миру - не просто як відсутності війни. А як моделі життя, яка відіграє консолідуючу роль. Спільний дискурс щодо майбутнього – єдиний шлях до відновлення довіри та появи перспективи реінтеграції.